

NOKLUS får gradvis innpass i sykehjem

Sykehjemmene blir sakte men sikkert inkludert i kvalitetssikringsordningen NOKLUS. Men halvparten av sykehjemmene har ikke råd.

NOKLUS (Norsk kvalitetsforbedring av laboratorievirksomhet utenfor sykehus) har siden 1998 arbeidet med å verve sykehjem til å delta i ordningen. Per i dag deltar sykehjem i 9 fylker: Østfold, Akershus, Finnmark, Nordland, Sør-Trøndelag, Hedmark, Telemark, Vest-Agder og Aust-Agder.

– Om lag halvparten av sykehjemmene i fylkene som er kontaktet, blir med i ordningen. De øvrige har ikke råd, sier leder Sverre Sandberg ved Laboratorium for klinisk biokjemi, Haukeland Sykehus.

NOKLUS investerer i stillingsbrøker. Deltakelse skal være selvfinansierende. Den årlige deltakeravgiften for sykehjem er gjennomsnittlig 7 500 kroner.

– Vi har prøvd å få i stand sentral finansiering, men har foreløpig ikke fått gjennomslag for det hos statlige myndigheter. Arbeidet med å inkludere sykehjem i ordningen ville ha gått raskere dersom vi fikk sentral finansiering, hevder Sandberg.

Dårlig kvalitet

– Hva er konsekvensen av at kun halvparten av sykehjemmene er med i NOKLUS?

– Det innebærer at analyser ved halvpar-

Sverre Sandberg

ten av sykehjemmene ikke er gjenstand for kvalitetssikringsarbeid. Det er mange som utfører laboratorieanalyser ved sykehjemmene, uten spesiell kjennskap til laboratorieanalyser eller prøvetaking, og ansvarsfordelingen er diffus. Det kan til dels være dårlig kvalitet på analysene. Vi kan ikke vise til undersøkelser som bekrefter dette, men vi har ingen grunn til å tro at det står bedre til ved sykehjemmene enn det gjorde ved legekantorene, da de ble innlemmet i ordningen i 1992, sier Sandberg.

En kartlegging i 1997 viste at 85 % av sykehjemmene utførte laboratorieanalyser, med 4 050 personer involvert. Foreløpige resultater fra prøveprosjekter i sju fylker, tyder på at omfanget av laboratorievirksomheten i sykehjem er minst like omfattende i dag. Det er også en tendens til økende prøvetaking fordi pasientene i syke- og aldershjem blir sykere på grunn av tidligere utskrivning fra sykehusene.

– Ingrid M. Høie, Tidsskriftet
ingrid.hoie@legeforeningen.no

NOKLUS/FOKLUS skifter navn

Kvalitetssikringsordningen for laboratorievirksomhet utenfor sykehus har skiftet navn til bare NOKLUS.

NOKLUS står for Norsk kvalitetsforbedring av laboratorievirksomhet utenfor sykehus, og er ordningens offisielle navn fra 1. oktober. FOKLUS er det tidligere navnet på fylkesdelen av denne ordningen.

– Siden ansvaret for helsevesenet på fylkesnivå nå er lagt til de regionale helseforetakene var det naturlig å skifte navn, sier leder av kvalitetssikringsordningen Sverre Sandberg ved Laboratorium for klinisk biokjemi, Haukeland Sykehus. Han sier at det tidligere navnet NOKLUS/FOKLUS var lite hensiktsmessig og at mange hadde vanskelig for å skille mellom de to navnene.

Endringen får ingen konsekvenser for bemanningen i ordningen. Navneskiftet trer i kraft 1. oktober, med en interimperiode frem til 1. januar 2003.

Norske forskere bak viktig genoppdagelse

En ny mekanisme for genreparasjon er oppdaget av norske forskere. Oppdagelsen kan være en milepæl innen genomforskningen.

Det er forskere fra Rikshospitalet og Centre for Molecular Biology and Neuroscience ved Universitetet i Oslo som står bak oppdagelsen, presentert i en artikkel i tidsskriftet *Nature* (1).

Betydning for behandlingen av kreft

Forskerne har oppdaget en type proteiner som fungerer som detoksifiseringsenzymmer. Det vil si at de fjerner uønskede kjemiske endringer fra arvestoffet.

– Genene våre blir hele tiden utsatt for skader. Det kan være fra stråling eller fra

kjemiske stoffer fra omgivelsene. Men først og fremst er det naturlige komponenter i cellene våre, for eksempel oksygen, som lager skader på arvestoffet, sier Erling Seeberg som sammen med Pål Ø. Falnes og Rune F. Johansen har gjort funnet.

– Skadene på arvestoffet må repareres for at genene skal fungere normalt og for at ikke kreftceller skal oppstå. Heldigvis har vi hundrevis av gener som er med på å beskytte mot slike skader. Vår forskergruppe har nå funnet en ny type gener som utfører slike reparasjoner. De tar bort uønskede kjemiske modifikasjoner på arvestoffet. Hvis man kan assosiere disse genene til kreftsykdommer, kan det få betydning for behandlingen av kreft, forklarer Seeberg.

Konkurransen om oppdagelsen

De norske forskerne har konkurrert med engelske og amerikanske forskere om å være først ute med oppdagelsen av mekanismen for genreparasjon. Resultatene fra begge forskergruppene er presentert i *Nature*.

Centre for Molecular Biology and Neuroscience ved Universitetet i Oslo er utpekt som senter for fremragende forskning av Forskningsrådet og prosjektet har hatt støtte derfra og fra Den Norske Kreftforening.

– Stine Bjerkestrand Nesje, Nettredaksjonen
stine.nesje@legeforeningen.no

Litteratur

1. Falnes PØ, Johansen RF, Seeberg E. AlkB-mediated oxidative demethylation reverses DNA damage in *Escherichia coli*. *Nature* 2002; 419: 178–82.